

Sakupljanje biljaka prema novom Pravilniku o sakupljanju zavičajnih divljih vrsta (Narodne novine 114 / 2017)

kratko stručno priopćenje / short professional communication

Igor Boršić (Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, Radnička cesta 80/7, HR-10000 Zagreb, Hrvatska; igor.borsic@haop.hr; autor za korespondenciju / corresponding author)
Anselma Penava (Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Radnička cesta 80/3, HR-10000 Zagreb, Hrvatska; anselma.penava@mzoe.hr)

Boršić, I., Penava, A. (2018): Sakupljanje biljaka prema novom Pravilniku o sakupljanju zavičajnih divljih vrsta (Narodne novine 114/2017). Glas. Hrvat. bot. druš. 6(1): 18-20.

Sažetak

U studenom 2017. godine stupio je na snagu Pravilnik o sakupljanju zavičajnih divljih vrsta (Narodne novine 114/2017), čime, među ostalim, prestaje važiti Pravilnik o sakupljanju zaštićenih samoniklih biljaka u svrhu prerade, trgovine i drugog prometa (Narodne novine 154/2008). Novi Pravilnik donosi popis zavičajnih divljih vrsta za čije je komercijalno sakupljanje iz prirode potrebno ishoditi dopuštenje, propisuje opće

mjere upravljanja i zaštite tih vrsta i skupina vrsta, detaljnije definira sadržaj zahtjeva za ishođenje dopuštenja za njihovo komercijalno korištenje, kao i uvjete ishođenja dopuštenja. Što se tiče biljaka, na popisu novog Pravilnika nalazi se 266 vrsta, podvrsta i hibrida biljaka bez algi (Plantae – Spermatophyta, Pteridophyta, Bryophyta), te dvije vrste algi (Algae).

Ključne riječi: komercijalno sakupljanje, sakupljanje za osobne potrebe, zakonodavna zaštita, Zakon o zaštiti prirode

Boršić, I., Penava, A. (2018): Collecting of plants according to the new Ordinance on Collecting Native Wild Species (Official Gazette 114/2017). Glas. Hrvat. bot. druš. 6(1): 18-20.

Abstract

In November 2017 the Ordinance on Collecting Native Wild Species (Official Gazette 114/2017) entered into force. It substitutes the former Ordinance on the Collecting of Protected Wild Plants for the Purpose of Processing, Trading and Other Types of Traffic (Official Gazette 154/2008). The new Ordinance provides the list of native wild species for which, if collected commercially from nature, a permit has to be obtained. It also prescribes general

management and protection measures of these species and species groups, defines in detail the content of the application for obtaining permits for their commercial use, as well as the conditions for obtaining permits. Regarding plants, a total of 266 species, subspecies and hybrids of plants without algae (Plantae - Spermatophyta, Pteridophyta, Bryophyta) are listed in the new Ordinance, as well as two species of algae (Algae).

Keywords: collecting for personal needs, commercial collecting, legislative protection, Nature Protection Act

Dana 22. studenog 2017. godine u Narodnim novinama broj 114/2017 objavljen je **Pravilnik o sakupljanju zavičajnih divljih vrsta**. Njime prestaju važiti pojedinačni pravilnici koji su do sada regulirali uzimanje (sakupljanje) zavičajnih divljih vrsta iz prirode u svrhu komercijalnog korištenja, pa tako i Pravilnik o sakupljanju zaštićenih samoniklih biljaka u svrhu prerade, trgovine i drugog prometa (Narodne novine 154/2008).

Pravilnik o sakupljanju zavičajnih divljih vrsta proglašava se temeljem Zakona o zaštiti prirode

(Narodne novine **80/2013**, **15/2018**), te donosi popis zavičajnih divljih vrsta za čije je komercijalno sakupljanje iz prirode potrebno ishoditi dopuštenje Ministarstva, odnosno središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove zaštite prirode. Nadalje, njime se propisuju opće mjere upravljanja i zaštite tih vrsta i skupina vrsta, definira se sakupljanje za osobne potrebe, detaljnije se definiraju sadržaj zahtjeva za ishođenje dopuštenja za komercijalno sakupljanje zavičajnih divljih vrsta, kao i uvjeti ishođenja dopuštenja.

Tablica 1. Broj svojiti te vrsta, podvrsta i hibrida biljaka (Plantae) bez algi navedenih u Pravilniku o sakupljanju zavičajnih divljih vrsta (Narodne novine 114/2017).

	Skupina	Broj svojiti	Broj vrsta, podvrsta i hibrida
Plantae (bez algi)	Spermatophyta – sjemenjače	14 rodova 95 vrsta	140 vrsta, podvrsta i hibrida 120 vrsta i podvrsta
	Pteridophyta - papratnjače	5 vrsta	5 vrsta
	Bryophyta – mahovine	1 vrsta	1 vrsta
Ukupno		115	266

Nadalje, njime se propisuju opće mjere upravljanja i zaštite tih vrsta i skupina vrsta, definira se sakupljanje za osobne potrebe, detaljnije se definiraju sadržaj zahtjeva za ishođenje dopuštenja za komercijalno sakupljanje zavičajnih divljih vrsta, kao i uvjeti ishođenja dopuštenja.

Popis zavičajnih divljih vrsta za čije je komercijalno sakupljanje iz prirode potrebno ishoditi dopuštenje Ministarstva naveden je u Prilogu I. Pravilnika. Od biljnih vrsta (bez algi) na popisu se nalaze predstavnici sjemenjača (Spermatophyta), papratnjača (Pteridophyta) i mahovina (Bryophyta). Pri tome je na popisu samo jedna mahovina - *Leucobryum glaucum* (Hedw.) Angstr. Što se tiče papratnjača, na popisu se nalazi pet vrsta koje pripadaju u tri porodice. Očekivano, na popisu su najbrojnije sjemenjače: 109 svojiti, od čega 14 rodova (*Alchemilla*, *Anemone*, *Crocus*, *Cyclamen*, *Digitalis*, *Ephedra*, *Helleborus*, *Leucorum*, *Pinguicula*, *Polygonatum*, *Rosa*, *Thymus*, *Verbascum*, *Viola*) te 95 vrsta. Ukupni broj vrsta, podvrsta i hibrida biljaka bez algi (Plantae - Spermatophyta, Pteridophyta, Bryophyta; Tab. 1) koje se nalaze na popisu određen je prema podacima iz baze podataka Flora Croatica (Nikolić 2017) te iznosi 266.

Rod naveden u Pravilniku uključuje i sve njegove vrste, podvrste i hibride, a ukoliko je navedena vrsta, ona uključuje i sve njezine podvrste, osim strogo zaštićenih vrsta i podvrsta koje su navedene u Prilogu I. Pravilnika o strogo zaštićenim vrstama (Narodne novine 144/2013 i 73/2016) i čije je sakupljanje zabranjeno. Na tom se prilogu nalazi i vodeni orašac (*Trapa natans* L.), koji je strogo zaštićena vrsta, izuzev na ribnjacima (Boršić i Domazetović 2016). Stoga je na ribnjacima njegovo komercijalno sakupljanje moguće, ali je za to također potrebno ishoditi dopuštenje Ministarstva.

Alge (Algae) su na popisu zastupljene s dvije vrste koje pripadaju porodici Corallinaceae (Hapalidiaceae) iz koljena Rhodophyta, koje također

spada u biljke (Plantae).

Sljedeće **opće mjere upravljanja i zaštite** biljaka i njihovih staništa propisane su Pravilnikom i moraju se primjenjivati prilikom sakupljanja:

- na jednom nalazištu nije dopušteno sakupiti više od dvije trećine jedinki pojedine biljne vrste
- pri sakupljanju nadzemnih dijelova biljaka mora se koristiti isključivo tehnika rezanja, bez oštećivanja ostalih dijelova biljke
- podzemni dijelovi biljaka smiju se sakupljati tek nakon završene faze cvjetanja, stvaranja sjemenki i/ili plodova i njihovog rasprostranjenja
- pri sakupljanju podzemnih dijelova biljaka najmanje 80 % pojedine biljne vrste na jednom nalazištu mora se ostaviti nedirnuto
- jame nastale vađenjem podzemnih dijelova samoniklih biljaka potrebno je ponovno zatrpati
- pri sakupljanju biljaka nije dopušteno oštećivati njihovo stanište.

Posebne mjere upravljanja i zaštite pojedinih vrsta ili skupina vrsta propisuju se **Stručnom podlogom** koju izrađuje Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (HAOP), a koja se objavljuje na **internetskim stranicama HAOP-a**. Za biljke ona definira posebne mjere upravljanja i zaštite smilja (*Helichrysum italicum* (Roth) Don.), kadulje (*Salvia officinalis* L.), mahovine *Leucobryum glaucum* (Hedw.) Angstr., borovnice (*Vaccinium myrtillus* L.) te ostalih vrsta biljaka. Ove posebne mjere uključuju ograničenje sakupljanja biljaka na geografskom principu i/ili sezonsko ograničenje sakupljanja i/ili ograničenje količine biljaka koju je godišnje dopušteno sakupiti iz prirode.

Sakupljanje za osobne potrebe Pravilnikom se definira kao sakupljanje zavičajnih divljih vrsta za osobne potrebe i potrebe vlastitog domaćinstva, gdje se primjercima, dijelovima ili proizvodima dobivenim od njih ne trguje ili prometuje. Za takvo sakupljanje nije potrebno ishoditi dopuštenje Ministarstva. Sakupljanjem biljaka za osobne potrebe smatra se sakupljanje u sljedećim količinama:

- a) do ukupno 5 pojedinačnih komada podzemnih dijelova (lukovica, gomolja, korijena ili rizoma) biljaka dnevno
- b) do ukupno 2 kg stabljika biljaka s listovima i cvjetovima dnevno
- c) do ukupno 5 stručaka (obuhvat palca i kažiprsta) stabljika biljaka s listovima i/ili cvjetovima dnevno
- d) do ukupno 1 kg listova biljaka dnevno
- e) do ukupno 1 kg cvjetova biljaka dnevno
- f) do ukupno 0,5 kg sjemena biljaka dnevno

- g) do ukupno 10 kg plodova biljaka dnevno
- h) do ukupno 0,5 kg pupova biljaka dnevno
- i) 1 busen mahovine dnevno.

Ove se količine odnose na ukupne sakupljene količine svih biljnih vrsta navedenih u Pravilniku dnevno, neovisno o biljnoj vrsti. Osim toga, prilikom sakupljanja zavičajnih divljih vrsta za osobne potrebe primjenjuju se opće mjere upravljanja i zaštite, ali i posebne mjere propisane Stručnom podlogom.

Literatura

- **Boršić, I., Domazetović, Z. (2016):** Što nam u vezi biljaka donosi novi Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama? Glasnik Hrvatskog botaničkog društva 4(2): 40-42.
- **Nikolić, T. (ur.) (2017):** Flora Croatica Database. Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Botanički zavod s botaničkim vrtom, Zagreb. <http://hirc.botanic.hr/fcd> (pristupljeno 8. prosinca 2017.).